

Mogens Madsens tale til Søren Ulrik Thomsen ved overrækkelsen af Kristeligt Dagblads pris

Taler

Mogens Madsen
Bestyrelsesformand for Kristeligt
Dagblad

Dato

5. december 2022

Sted

Nationalmuseet

1 En af avisens medarbejdere deltog som danskstuderende tilbage omkring årtusindskiftet i et seminar om dit forfatterskab. Han kan stadig berette om, hvordan han den dag blev indfanget af poesien.

5 Auditoriet på Københavns Universitet var den dag fyldt til bristepunktet. Studerende og undervisere havde holdt oplæg om dine værker, inden du selv skulle fremføre dine seneste digte fra “Det skabtes vaklen”.

10 Alle var klar til at høre dig, da du gik på. Men som en garvet dirigent ladede du først lige rummet med en nærmest religiøs forventning ved at stå tavs i næsten et helt minut, inden dine læber og ene arm dirigerende begyndte at bevæge sig:

”Med en lysstråle peger den unge læge ind i mit øje, hvor en stumfilm knitrer,”
kom det så.

15

Og derfra begyndte vores medarbejder at følge dig som en rockstjerne til dine oplæsninger, der var bedre end koncerter, fortæller han.

20 Sådan har mange igennem snart et par generationer haft hver deres Søren Ulrik Thomsen-opdagelse. Et lysende øjeblik i deres erindring, hvor en strofe fra “Hjemfalden” eller et af dine andre lyriske mesterstykker har åbnet noget i deres sind.

25 Du er med rette blevet prist og anerkendt som en af nationens største lyrikere og essayister. Der er ikke ret mange hædersbevisninger, du ikke er blevet tildelt.

Så hvorfor står vi her i aften? Hvorfor vil vi nu også bebyrde dig med en pris – Kristeligt Dagblads Pris?

30

Der findes andre forfattere, der bruger flere ord og har skrevet flere bøger end dig. Men der er få, der har brugt ordene og det danske sprog så flot og præcist som du. Det er grundlaget for, at du skal hædres af Kristeligt Dagblad.

35 Men vi er *særligt* ansporet af dit engagement i det kirkelige. Mere præcist i gudstjenesten. Selv i tidsalderen for de intellektuelles genkristning er du en enlig stemme blandt kulturpersonligheder med den seriøsitet, indsigt og inspiration, hvormed du forsvarer og forklarer den traditionelle folkekirkelige gudstjeneste – med særlig vægt på højmessen.

40

Du går i brechen for højmessen, netop sådan som den fejres i sin traditionelle form i de fleste kirker landet over hver søndag med kyrie, gloria, credo, sanctus og agnus dei.

45 Du krymper dig – har du fortalt – hver gang ritualet kritiseres af mennesker, der mener, at folk ville strømme i kirke, hvis bare gudstjenesten blev lavet om.

For et par år siden var du gæst i det snart hedengange public serviceprogram Deadline. Anledningen var din essaysamling “Tro mod ritualet”, der blandt
50 andet indeholder en genudgivelse af essayet med den betegnende titel “Pro ecclesia”, *for kirken*.

Her stillede Deadline-værten dig – formentlig fordi han mente at tale på de umælende seeres vegne – det næsten rutinemæssige spørgsmål, når folkekirken
55 er til debat:

“Men hvorfor skal gudstjenesten være så kedelig?”

Her svarede du med et høfligt tilbageholdt suk: “Den er *ikke* kedelig.”

60

For det er sagen – for dig og andre, der holder af gudstjenesten: Det vigtige er uforanderligheden. Der er en visdom i den traditionelle form, der ikke er blevet løbet over ende af babysalmesang og godspell. Formen *indeholder* nemlig teologi.

65

Derfor er der en pointe i det påstået “kedelige”. Du skriver i “Pro Ecclesia” til dem, der mener, at gudstjenestens form står i vejen for formidlingen af

70 folkekirkens budskab, at indholdet jo *ikke* er uafhængigt af formen. Form og indhold hænger sammen. Så du er “helt uimodtagelig over for beskyldningen om, at folk, der vil værne om højmesse i dens traditionelle form, sværmer for ‘tom æstetik’”.

75 For, som du fastslår, så “er det æstetiske aldrig tomt: Det forholder sig ikke sådan, at prædikenen udtrykker indholdet, mens resten af højmesse er arbitrær staffage”. Tværtimod. “Prædikenen udtrykker indholdet, for ‘gudstjenesten er en prædiken’”, som du citerer teologen Ole Jensen for.

80 Højkirkeligheden, omend du selv kalder den moderat, er noget, du har erhvervet – arbejdet dig til. Dit barndomshjem på Stevns var ikke kirkeligt, men heller ikke kirkefjendtligt, har du fortalt. Da du omkring 1990 begyndte at bruge ord som “Gud” og “evighed” i dine tekster, varslede det ikke bare en lyrisk opdagelse, men også din personlige genopdagelse af kirken.

85 For dig bliver gudstjenesten dybere, hver gang du deltager i den. Rigdommen ligger i dybden, og gentagelsen af ritualer er *meningen*. Man skal – med dine ord – kunne blive væk i 40 år og alligevel genfinde højmesse uændret, når man kommer tilbage. Hvis formen ændres, forudsiger du, at teologien efterhånden også vil ændres. Det er uundgåeligt i den dialektik mellem form og indhold, som
90 du betoner.

Og det ønsker du ikke. For du *værdsætter* den lutherske kirkes teologi højt.

95 Det véd rigtig mange af Kristeligt Dagblads læsere, der møder dig, blandt andet når du er på farten for at læse op i sognegårde og menighedshuse. Hvilket sker meget ofte. Vores læsere kender dig.

100 Både avisens kirkelige og kulturelle bagland er markant mere velbevandret i dit værk end den gennemsnitlige mediebruger. Det fastslår vi gerne. Med stolthed.

Du kan godt lide fyndordet, at vi går i kirke for at høre det, vi ikke kan sige os selv. Prædikenen er ikke afgørende for dig, har du fortalt, fordi – som du sagde med Ole Jensens ord – hele gudstjenesten er en prædiken.

105 En central del af denne prædiken er i så fald salmerne. Dem sætter du stor pris på. De fortæller os netop det, vi ikke kan sige os selv. Salmerne er, som du skriver

110 i “Pro Ecclesia”, den danske kirkes “uvurderlige litterære bidrag til den
fælleskirkelige arv, som den lutherske kirke vedkender sig at være i kontinuitet
med helt tilbage til oldkirken”.

115 Men dit møde med salmevers og salmesang i din barndom var også med til at
give dig fornemmelse for lyrik og rytme. I skulle lære salmevers i landsbyskolen.
Da du i Grundtvigs salme ”Blomstre som en Rosengaard” stødte på ordene
”Mødes skal i Stråledans, Libanons og Karmels Glans, Sarons Yndigheder”,
forstod du ikke en lyd af det, men – har du fortalt – du fornemmede, at det var
noget meget fantastisk. Så du forstod det, som det bør forstås: Med fascination.

120 Kære Søren Ulrik Thomsen, du er en smal lyriker med stor bredde. En essayist af
Guds nåde. Og en postmoderne traditionalist. Dit forsvar for kirken som en
civiliseret og civiliserende faktor placerer dig i en sfære af skribenter, som det er
oplagt for Kristeligt Dagblad at anerkende.

125 Derfor er vi glade for, at du vil modtage Kristeligt Dagblads Pris for 2022.

Hjerteligt tillykke.

Kilde

kristeligt-dagblad.dk

130

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Prisuddelingstale

135

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mogens-madsens-tale-til-soren-ulrik-thomsen-ved-overraekkelser-af-kristeligt-dagblads-pris>

140

145